Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2012, sp. zn. 11 Tz 114/2011, ECLI:CZ:NS:2012:11.TZ.114.2011.1

Číslo: 38/2015

Právní věta:

Jestliže k návrhu obviněného učiněnému podle § 306a odst. 2 tr. ř. došlo ke zrušení pravomocného odsuzujícího rozsudku vydaného v řízení proti uprchlému a obviněný poté ve shodě s ustanovením § 306a odst. 1 tr. ř. požaduje, aby byl v řízení před soudem znovu opakován důkaz, a to výslechem osoby, která v jeho trestní věci v dřívějším společném řízení vypovídala jako spoluobviněný a ohledně níž došlo již k pravomocnému skončení trestního stíhání, pak tuto osobu lze vyslechnout pouze v procesním postavení svědka.

Pokud s odkazem na ustanovení § 100 odst. 2 tr. ř. v tomto svém novém procesním postavení dřívější spoluobviněný odepře ve věci vypovídat, tato změna procesního postavení vyslýchané osoby představuje situaci, kdy opakování důkazu brání jiná závažná skutečnost ve smyslu ustanovení § 306a odst. 1 věta druhá tr. ř. V takovém případě se v řízení před soudem postupem podle tohoto ustanovení obviněnému přečte protokol o výpovědi dřívějšího spoluobviněného a umožní se mu, aby se k ní vyjádřil.

Ustanovení § 306a odst. 1 věta druhá tr. ř. je z tohoto pohledu speciálním ve vztahu k jiným ustanovením umožňujícím v soudním řízení provést důkaz tak, že se místo výslechu osoby přečte protokol o její výpovědi (např. § 207 odst. 2, § 211 tr. ř.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 17.04.2012

Spisová značka: 11 Tz 114/2011

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení proti uprchlému, Výpověď svědka

Předpisy: § 100 odst. 2 tr. ř.
§ 306a odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl jako nedůvodnou stížnost pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti ve prospěch obviněného P. M. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1.

2011, sp. zn. 11 To 89/2010.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 4. 2001, č. j. 2 T 5/2000-468, byl obviněný P. M. (nyní M. Š.) uznán vinným ze spáchání pokusu trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 148 odst. 1, 2, 4 tr. zák., kterého se dopustil společně se spoluobviněným M. N. tak, že po předchozí společné domluvě, ke které došlo v přesně nezjištěné době v červenci 1998 v P., P. M. opatřil a poté předal M. N. padělané doklady, zejména smlouvu o úvěru s Č. S., a.s., smlouvu o nájmu kamenolomu M. u S., které byly již předem opatřeny podpisy M. N. vyhotovenými nezjištěnou osobou a M. N. poté, jako podnikatel – fyzická osoba a plátce DPH, podal dne 25. 9. 1998 přiznání k DPH za zdaňovací období srpen roku 1998, ve kterém uplatnil neoprávněný nárok na vrácení nadměrného odpočtu ve výši 3 700 365 Kč, a to na základě fiktivní faktury č. … ze dne … od M. M., M. 3/80, F. L., na nákup strojního zařízení v hodnotě 20 520 156 Kč, v průběhu daňového řízení poté P. M. dával pokyny N., jak má při jednání s finančním úřadem postupovat, M. N. při ústním jednání s pracovníky finančního úřadu trval na pravdivosti údajů uvedených v daňovém přiznání, přičemž vzhledem k včasnému zjištění finančního úřadu, že zdanitelné plnění se neuskutečnilo, k vyplacení této finanční částky nedošlo.

Za tuto trestnou činnost mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 6 roků, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou. Dále mu soud I. stupně uložil trest zákazu činnosti spočívající v zákazu podnikání na základě oprávnění vydaného živnostenským úřadem na dobu šesti roků. Řízení proti obviněnému P. M. bylo vedeno jako řízení proti uprchlému.

Tehdy spoluobviněný M. N. byl týmž rozsudkem uznán vinným ze spáchání pokusu trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 148 odst. 1, 2, 3 písm. c) tr. zák. Odsouzen byl pak k trestu odnětí svobody v trvání tří roků, jehož výkon byl podmíněně odložen na dobu tří roků, a současně byl nad ním vysloven dohled. Dále mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu podnikání na základě oprávnění vydaného živnostenským úřadem na dobu tří roků.

Proti zmíněnému rozsudku podal státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni odvolání proti výroku o vině a trestu u obviněného M. N. v jeho neprospěch. Odvolání též podal tehdy obviněný M. N., a to do výroku o vině a o trestu. Za obviněného P. M. podal odvolání do výroku o vině a o trestu jeho obhájce, který ho zastupoval v řízení proti uprchlému.

Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 4. 9. 2001, č. j. 3 To 53/01-500, z podnětu podaných odvolání napadený rozsudek podle § 258 odst. 2 tr. ř. z důvodů uvedených v § 258 odst. 1 písm. e) tr. ř. zrušil ve výroku o trestech uložených oběma obviněným a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že při nezměněném výroku o vině uložil obviněnému M. N. trest odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu tří let a zároveň nad ním vyslovil dohled. Dále mu uložil trest zákazu činnosti spočívající v zákazu podnikání s registrací plátce daně z přidané hodnoty na dobu tří let. Obviněnému P. M. odvolací soud uložil trest odnětí svobody v trvání pěti let, pro jehož výkon jej zařadil do věznice s ostrahou, dále mu uložil stejný trest zákazu činnosti, avšak na dobu šesti let.

Na základě příkazu k dodání do výkonu trestu odnětí svobody byl odsouzený P. M. dne 20. 6. 2010 dodán do výkonu trestu odnětí svobody uloženého mu rozsudkem Okresního soudu v Chebu ze dne 16. 4. 2002, sp. zn. 4 T 42/2000, který nabyl právní moci dne 31. 5. 2002.

Krajský soud v Plzni pak v této věci odsouzenému doručil podle § 306a odst. 2 tr. ř. shora uvedené rozsudky s poučením, že na jeho návrh podaný do osmi dnů od jejich doručení tato rozhodnutí zruší a

provede znovu hlavní líčení. Dne 9. 7. 2010 odsouzený zmíněný návrh podal a Krajský soud v Plzni pak usnesením ze dne 13. 7. 2010, č. j. 2 T 5/2000-665, rozhodl tak, že podle § 306a odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 4. 2001, č. j. 2 T 5/2000-468, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 9. 2001, č. j. 3 To 53/01-500, ohledně odsouzeného P. M.

Poté Krajský soud v Plzni nařídil nové hlavní líčení a rozsudkem ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. 2 T 8/2010, obviněného P. M. podle § 226 písm. c) tr. ř. zprostil obžaloby pro výše popsaný skutek. K odvolání státního zástupce Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 20. 1. 2011, sp. zn. 11 To 89/2010, napadený rozsudek soudu I. stupně zrušil podle § 258 odst. 1 písm. b), c), d) tr. ř. a podle § 259 odst. 1 tr. ř. vrátil věc Krajskému soudu v Plzni, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal.

Ministr spravedlnosti po rekapitulaci dosavadního průběhu řízení poukázal v podané stížnosti pro porušení zákona na znění ustanovení § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř., podle něhož se protokol o výpovědi spoluobžalovaného nebo svědka přečte, byl-li výslech proveden způsobem odpovídajícím zákonu a taková osoba zemřela nebo se stala nezvěstnou, pro dlouhodobý pobyt v cizině nedosažitelnou nebo onemocněla chorobou, která natrvalo nebo po dohlednou dobu znemožňuje její výslech. Dále poukázal na ustanovení § 306a odst. 1 tr. ř., podle něhož, pominou-li důvody řízení proti uprchlému, pokračuje se v trestním řízení podle obecných ustanovení. Požaduje-li to obviněný, provedou se v řízení před soudem znovu důkazy v předchozím soudním řízení provedené, u nichž to jejich povaha připouští nebo jejichž opakování nebrání jiná závažná skutečnost; v opačném případě se obviněnému protokoly o provedení těchto důkazů přečtou a umožní se mu, aby se k nim vyjádřil.

Ministr spravedlnosti pak konstatoval odůvodnění zprošťujícího výroku výše již citovaného rozsudku soudu I. stupně. Podle názoru tohoto soudu došlo ke změně důkazní situace, neboť v novém řízení již nebylo možno k důkazu použít původní výpověď dřívějšího spoluobžalovaného M. N., který v současném řízení již nebyl v procesním postavení spoluobžalovaného, nýbrž v procesním postavení svědka. Tento svědek po zákonném poučení podle § 100 odst. 2 tr. ř. prohlásil, že využívá práva odmítnout vypovídat, a s ohledem na to nebylo možno jeho dřívější výpovědi jako procesně použitelné v hlavním líčení přečíst postupem podle § 211 odst. 4 tr. ř., ani podle § 211 odst. 2 tr. ř. a ani podle § 207 odst. 2 tr. ř.

V odvolacím řízení Vrchní soud v Praze oproti tomu vyslovil názor, že pokud bylo již pravomocně rozhodnuto o vině a trestu ohledně M. N., tak opětovným přečtením protokolů o jeho dřívější výpovědi mu nehrozí žádné trestní stíhání. Tento názor však pokládá ministr spravedlnosti za nesprávný, a to s ohledem např. na nález Ústavního soudu ze dne 18. 2. 2004, sp. zn. III. US/26/03, že donucování svědka k výpovědi s odvoláním na nepřípustnost jeho opětovného trestního stíhání pro překážku *rei iudicatae* neobstojí, a to i s ohledem na možné porušení zákazu donucování a sebeobvinění dle článku 37 odst. 1 Listiny. Proto má ministr spravedlnosti za to, že pokud svědek M. N. platně odepřel výpověď, tak jeho dřívější výpovědi nebylo možno k důkazu přečíst. Podle názoru ministra spravedlnosti je tak vyloučen postup podle § 211 odst. 4 tr. ř., neboť dřívější protokoly o jeho výpovědi nebyly výpověďmi svědka, neboť byl v procesním postavení obviněného. Rovněž nelze použít postup podle § 207 odst. 2 tr. ř., a to ani podle analogie, neboť by se jednalo o obcházení tohoto ustanovení trestního řádu, když toto ustanovení se vztahuje na situaci, kdy nedošlo ke změně procesního postavení vyslýchané osoby a tato je nadále v postavení obžalovaného. Dále ministr spravedlnosti má za to, že v daném případě nelze analogicky použít ustanovení § 211 odst. 2 tr. ř., a to ani za účelem překonání případného legislativního nedostatku při aplikaci požadavků vyplývajících z ustanovení § 306a odst. 1 tr. ř. Ustanovení § 306a odst. 1 tr. ř. přitom výslovně stanoví, že „pominou-li důvody řízení proti uprchlému, pokračuje se v trestním řízení podle obecných ustanovení, tzn. „ v oblasti dokazování podle oddílu 4 hlavy XI tr. ř.“ Použití analogie nepřichází v úvahu též proto, že by se jednalo o nepřípustnou analogii v neprospěch obviněného. Proto stěžovatel vyslovil nesouhlas s názorem Vrchního soudu v Praze, že postupem podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř.

per analogiam lze přečíst předchozí výpovědi M. N., které v původním řízení učinil jako spoluobžalovaný. Důvodem k postupu podle ustanovení § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. je existence překážek, pro které je osobní výslech svědka či spoluobžalovaného znemožněn buď vůbec, anebo jej lze provést jen se značnými obtížemi. Toto ustanovení však nelze aplikovat v situaci, kdy procesní postavení spoluobžalovaného zaniklo a tato osoba musí být vyslechnuta jako svědek.

Dále ministr spravedlnosti vyslovil nesouhlas s argumentací Vrchního soudu v Praze, že zánikem procesního postavení M. N. jako spoluobžalovaného jde o obdobný případ, jakoby se taková osoba stala nedosažitelnou a její výslech je natrvalo znemožněn. Takový právní názor je v rozporu s taxativně vymezenými podmínkami uvedenými v ustanovení § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. Přitom je zřejmé, že M. N. se jako svědek dostavil k hlavnímu líčení a nebyl tedy fakticky nedosažitelný. Dále pak ministr spravedlnosti zdůraznil, že protokol o výpovědi svědka, který má podle § 100 odst. 1, 2 tr. ř. právo odepřít výpověď, lze i při splnění podmínek uvedených v § 211 odst. 2 tr. ř. u hlavního líčení přečíst jen za předpokladu, že před výslechem byl svědek o tomto svém právu řádně poučen a výslovně prohlásil, že ho nevyužívá. V daném případě však nemohlo jít o provedení výslechu způsobem odpovídajícím trestnímu řádu, neboť svědek M. N. nebyl v původním řízení takto poučen, neboť neměl postavení svědka, ale postavení obžalovaného.

Podle názoru ministra spravedlnosti Vrchní soud v Praze nesprávně zrušil právně bezvadný rozsudek Krajského soudu v Plzni, kterému přikázal věc k novému projednání, ačkoliv správně měl odvolání státního zástupce zamítnout jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. Tím porušil zákon v neprospěch tohoto obviněného, a proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 2011, č.j. 11 To 89/2010-791, byl v neprospěch obviněného P. M. porušen zákon v ustanoveních § 256 tr. ř., § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. k § 306a odst. 1 tr. ř. Dále aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené rozhodnutí zrušil a zrušil i všechna další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř., popř. podle § 271 odst. 1 tr. ř.

K podané stížnosti pro porušení zákona se vyjádřili jednak obviněný P. M. (nyní M. Š.), jednak státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství.

Z vyjádření obviněného vyplývá, že se plně ztotožňuje s podanou stížností pro porušení zákona, neboť pro čtení protokolu o dřívější výpovědi spoluobžalovaného M. N. nebyly splněny zákonné podmínky předpokládané ustanovením § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. Dále pak poukázal na ustanovení § 306a odst. 1, věta druhá, tr. ř. s tím, že přípustnost čtení protokolu o výpovědi dříve vyslechnuté osoby závisí jednak na subjektivním kritériu, tj. na požadavku obviněného, který ovšem požadoval opětovné provedení důkazu výpovědí dřívějšího spoluobžalovaného M. N., jednak na kritériu objektivním, tj. zda je zde možnost opětovného provedení důkazu, přičemž ke čtení protokolu lze přistoupit pouze tehdy, když její opětovné provedení nepřipouští povaha důkazu nebo tomu brání jiná skutečnost. Taková situace však provedení důkazu výslechem svědka M. N. nebránila. Postup podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. je možný pouze v případech, že jsou zde čtyři taxativně uvedené okolnosti odůvodňující možnost čtení protokolu místo osobního výslechu, ani jedna z těchto okolností však ve věci nenastala a použití analogie není namístě, neboť tato procesní situace je výslovně upravena v § 306a tr. ř., a navíc by se jednalo o nepřípustnou analogii v neprospěch obviněného. V závěru svého vyjádření obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podané stížnosti pro porušení zákona v plném rozsahu vyhověl.

Z obsahu vyjádření státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství vyplývá, že v posuzované trestní věci je třeba se zabývat smyslem a účelem ustanovení § 306a tr. ř., které umožňuje obviněnému, jenž se vyhýbal trestnímu řízení pobytem v cizině nebo skrýváním se, plné uplatnění jeho obhajovacích práv poté, co pominuly důvody pro vedení dalšího řízení proti uprchlému. V posuzované věci je zásadní otázkou procesní využitelnost protokolu o výpovědi M. N., který v původním řízení vypovídal jako spoluobviněný, přičemž obhájce obviněného P. M. měl

možnost se těchto výslechů zúčastnit a klást tehdy spoluobviněnému otázky, a to za situace, když v současném procesním postavení svědka odmítl vypovídat. Za rozhodné pokládá státní zástupkyně úpravu uvedenou v ustanovení § 306a odst. 1 tr. ř., kdy se v novém řízení provedou před soudem znovu důkazy již provedené v předchozím soudním řízení, u nichž to jejich povaha připouští, nebo jejichž opakování nebrání jiná závažná skutečnost. V opačném případě se obviněnému protokoly o provedení těchto důkazů přečtou nebo se mu přehrají obrazové a zvukové záznamy pořízené o úkonech provedených prostřednictvím videokonferenčního zařízení a umožní se mu, aby se k nim vyjádřil. Takovýto postup odpovídá požadavkům na kontradiktornost procesu. Zákonná úprava nepočítá s tím, že by některý z důkazů provedených v předchozím řízení nebylo možné nijak použít v řízení novém. Buď se důkaz provede znovu s ohledem na to, že to připouští jeho povaha, anebo tomu nebrání žádná závažná skutečnost, anebo je nutno obviněnému umožnit vyjádření na základě přečtení protokolu nebo přehrání záznamu. Výslech M. N. znovu provést nelze s ohledem na změnu jeho procesního postavení a využití jeho nezpochybnitelného práva ve věci nevypovídat. Za takové situace zákon soudu ukládá, aby přečetl protokol o výslechu této osoby, a to podle analogie § 211 odst. 2 tr. ř. Jde o analogii vztahující se výlučně na způsob povinného provedení důkazu, a proto ji nelze pokládat za nepřípustnou. V závěru svého vyjádření státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud podanou stížnost pro porušení zákona zamítl jako nedůvodnou, neboť k tvrzenému porušení zákona nedošlo.

Nejvyšší soud z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroku napadeného rozhodnutí, proti němuž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení mu předcházející, a shledal, že zákon nebyl porušen.

K výše již uvedené podrobné rekapitulaci dosavadního průběhu řízení v této trestní věci obviněného P. M. (nyní M. Š.) je třeba dodat, že svědek M. N. se dostavil ke Krajskému soudu v Plzni k hlavnímu líčení dne 29. 11. 2010, avšak uvedeného dne se hlavní líčení nekonalo, a tak M. N. mimo hlavní líčení prohlásil, že „…pokud by se dostavil k zítřejšímu hlavnímu líčení, tak by využil svého práva a odmítl by jako svědek vypovídat“ a dále je zde uvedeno „…že pokud budou vyslýcháni (jednalo se i o další dostavivší se osoby) jako svědci, budou poučeni ve smyslu ust. § 100 tr. ř. …“ (viz č. l. 754 spisu).

Z toho je zřejmé, že zatím nelze učinit závěr, z něhož vycházely oba soudy i podaná stížnost pro porušení zákona, že totiž svědek M. N. v hlavním líčení skutečně odmítl vypovídat, neboť jeho výše citované vyjádření nelze pokládat za využití práva ve smyslu ustanovení § 100 odst. 2 tr. ř. Proto závěrům obou soudů, že tento svědek již odmítl v hlavním líčení vypovídat, nelze přisvědčit a tyto závěry jsou zatím předčasné. Již z tohoto důvodu nebylo možno podanou stížnost pro porušení zákona pokládat za důvodnou.

Podstatou argumentace podané stížnosti pro porušení zákona je ovšem tvrzení o důkazní nepoužitelnosti dřívějších výpovědí M. N., učiněných ve společném řízení konaném i vůči obviněnému P. M. v procesním postavení spoluobviněného (spoluobžalovaného), a to za situace, kdy v současném řízení vůči obviněnému P. M. M. N. v procesním postavení svědka skutečně odmítl vypovídat. S tímto názorem se však Nejvyšší soud neztotožnil.

Je třeba připomenout, že podle ustanovení § 306a odst. 1 tr. ř. platí, že, pominou-li důvody řízení proti uprchlému, pokračuje se v trestním řízení podle obecných ustanovení. Požaduje-li to obviněný, provedou se v řízení před soudem znovu důkazy v předchozím soudním řízení provedené, u nichž to jejich povaha připouští, nebo jejichž opakování nebrání jiná závažná skutečnost; v opačném případě se obviněnému protokoly o provedení těchto důkazů přečtou a umožní se mu, aby se k nim vyjádřil.

Ministr spravedlnosti se v podané stížnosti pro porušení zákona soustředil především na první část

výše citovaného ustanovení, podle níž poté, co pominuly důvody řízení proti uprchlému, se pokračuje v řízení podle obecných ustanovení trestního řádu. Poněkud stranou ponechává význam dikce věty druhé tohoto ustanovení, která se vztahuje na řešení situace, že obviněný sice požaduje opakování důkazů provedených v době, kdy se vůči němu konalo řízení proti uprchlému, ale z důvodů zde uvedených není možné tyto důkazy opakovat. Nastane-li taková situace, pak k důkazu se přečte protokol o jejich provedení s tím, že obviněný má možnost se k nim vyjádřit (s ohledem na dobu a způsob provedení výslechu spoluobviněného M. N. se v posuzované věci není nutno zabývat alternativou spočívající v možnosti přehrání obrazových a zvukových záznamů provedených prostřednictvím videokonferenčního zařízení – viz novela ustanovení § 306a odst. 1 tr. ř. provedená zákonem č. 459/2011 Sb. s účinností od 1. 1. 2012).

Tento procesní postup odpovídá smyslu a účelu ustanovení § 306a tr. ř., tj. umožnit obviněnému, vůči němuž se důvodně konalo řízení proti uprchlému (celé nebo jeho část), plné uplatnění práva na obhajobu, včetně jeho práva na respektování kontradiktornosti řízení, jakožto součásti práva na spravedlivý proces (srov. minimální práva obviněného zakotvená v čl. 6 odst. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod), a to poté, co u něj pominuly důvody pro vedení dalšího řízení formou řízení proti uprchlému. Smyslem této úpravy není zabránit provedení těch důkazů, které byly v rámci soudního řízení proti uprchlému dříve řádně vykonány, a jež nyní, s ohledem na jejich povahu nebo jinou závažnou skutečnost, již nelze opakovat.

Z obsahu spisu vyplývá, že proti obviněnému P. M. bylo v době od 4. 5. 1999 konáno řízení proti uprchlému a jeho tehdejší obhájce JUDr. M. P. (ustanoven soudem dne 12. 5. 1999) byl osobně přítomen u výslechů spoluobviněného M. N. v přípravném řízení, které se uskutečnily dne 16. 6. 1999 a dne 2. 9. 1999. Obviněný M. N. po řádném zákonném poučení vypovídal též ohledně společné trestné činnosti ve vztahu ke spoluobviněnému P. M. V hlavním líčení konaném u Krajského soudu v Plzni dne 31. 1. 2001 byl osobně přítomen tehdejší obhájce uprchlého P. M. JUDr. J. V. Spoluobviněný M. N. zde využil svého oprávnění a ve věci nevypovídal, a proto soud postupem podle § 207 odst. 2 tr. ř. k důkazu přečetl protokoly o jeho dřívějších výpovědích z přípravného řízení. Poté obviněný M. N. prohlásil, že s přečtenými výpověďmi plně souhlasí.

Ze shora již uvedeného vyplývá, že stěžejní spornou otázkou v posuzované věci je, zda k důkazu lze vůbec použít výpověď bývalého spoluobviněného (a spolupachatele) M. N., kterou učinil ve společném řízení konaném i vůči obviněnému P. M., poté co s ohledem na ustanovení § 306a tr. ř. má v novém řízení ohledně tohoto obviněného procesní postavení svědka a využije svého oprávnění ve věci nevypovídat.

Podle názoru Nejvyššího soudu, jestliže obviněný ve shodě s ustanovením § 306a odst. 1 tr. ř. požaduje, aby byl v řízení před soudem znovu opakován důkaz výslechem osoby, která v jeho trestní věci v dřívějším společném řízení vypovídala jako spoluobviněný a ohledně níž došlo již k pravomocnému skončení trestního stíhání, pak tuto osobu lze vyslechnout pouze v procesním postavení svědka. Pokud s odkazem na ustanovení § 100 odst. 2 tr. ř. v tomto svém novém procesním postavení odepře ve věci vypovídat, tato změna procesního postavení vyslýchané osoby představuje situaci, kdy opakování důkazu brání jiná závažná skutečnost ve smyslu ustanovení § 306a odst. 1, věta druhá, tr. ř. V takovém případě se v řízení před soudem postupem podle tohoto ustanovení obviněnému přečtou protokoly o výslechu bývalého spoluobviněného a umožní se mu, aby se k nim vyjádřil. Ustanovení § 306a odst. 1, věta druhá, tr. ř. je z tohoto pohledu speciálním ve vztahu k jiným ustanovením umožňujícím v soudním řízení provést důkaz tak, že se místo výslechu osoby přečte protokol o její výpovědi (např. § 207 odst. 2, § 211 tr. ř.).

Z toho vyplývá, že za situace, kdy s ohledem na změnu procesního postavení M. N. a případné využití jeho oprávnění svědka odepřít výpověď podle § 100 odst. 2 tr. ř., je možné přečíst k důkazu protokol o jeho dřívějších výpovědích učiněných v procesním postavení obviněného. Proto je správný závěr

vrchního soudu o možnosti provedení tohoto důkazu, byť se Nejvyšší soud zcela neztotožnil s jeho úvahami vedoucími k tomuto jinak správnému závěru, který pak důvodně vyústil ve zrušení odvoláním napadeného rozsudku soudu I. stupně a k vrácení věci s příslušnými pokyny k novému projednání a rozhodnutí. V případě, že v dalším řízení svědek M. N. v hlavním líčení skutečně využije svého nezpochybnitelného oprávnění odepřít vypovídat (§ 100 odst. 2 tr. ř.), pak krajský soud bude postupovat v souladu s ustanovením § 306a odst. 1, věta druhá, tr. ř., a to v intencích tohoto rozhodnutí.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti Nejvyšší soud v neveřejném zasedání podanou stížnost pro porušení zákona podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou zamítl.